

DONNA LEON

Carn de canó

Traducció d'Anna Turró

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *Beastly Things*
© 2012, Donna Leon i Diogenes Verlag AG Zürich

*Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor
qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei.
Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos,
www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra
(www.conlicencia.com; 917021970/932720447).
Tots els drets reservats.*

Primera edició: gener del 2012
© de la traducció: Anna Turró Armengol, 2012

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
c. Peu de la Creu 4, 08001 Barcelona
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
c. Aragó, 390, 08013 Barcelona

Imprès a Liberdúplex

DIPÒSIT LEGAL: B. 41.555-2011
ISBN: 978-84-297-6886-2

Per a Fabio Moretti i Umberto Branchini

*Va tacito e nascosto,
quand' avido è di preda,
l' astuto cacciator.
E chi è a mal far disposto,
non brama che si veda
l' inganno del suo cor.*

Avança silenciós i amagat
l' astut caçador
quan vol atrapar la presa.
I és que qui està disposat
a fer el mal procura no mostrar
l' engany del seu cor.

HÄNDEL, *Giulio Cesare*

I

L'home jeia immòbil, tan immòbil com un tros de carn damunt d'una taula d'autòpsies, tan immòbil com la mort mateixa. Tot i que a la sala hi feia fred, estava tapat únicament amb un llençol de cotó que li deixava al descobert el cap i el coll. Des de lluny, se li veia el pit exageradament elevat, com si li haguessin col·locat algun tipus de suport al llarg de tota l'esquena. Si aquella forma blanca fos la cresta nevada d'una muntanya, i l'espectador, un excursionista cansat al final d'una llarga jornada que fes front a la tasca de creuar-la, l'excursionista segurament preferiria fer tot el camí fins als turmells i creuar per allà en comptes de fer-ho pel pit. La pujada era massa llarga i massa pronunciada, i qui sap les dificultats que suposaria el descens per l'altre vessant.

Des del costat, aquella alçada artificial del pit era evident; des de sobre, si ara l'excursionista es trobés al cim i mirés avall, cap a l'home, el que no encaixava era el coll. El coll, o més ben dit la manca de coll. De fet, el coll d'aquell home era una columna ampla que sortia recta des de les orelles fins a les espatlles. No s'estrenyia en cap moment, no entrava: el coll era tan ample com el cap.

Un altre tret peculiar era el nas, ara gairebé impercep-

II

tible de perfil. El tenia trencat i tort; a la pell se li veien esgarrapades i petites marques. I la galta dreta estava morada i plena d'esgarrinxades. Tenia tota la cara inflada, i la pell era blanca i flàccida. Des de sobre, la carn se li enfonsava tot formant un arc còncau sota els pòmuls. La pal·lidesa del seu rostre era més intensa que la de la mort. Era un home que havia fet poca vida a l'aire lliure.

L'home tenia els cabells foscos i duia una barba curta que potser s'havia deixat créixer per dissimular el coll, encara que no ho aconseguia més d'un segon. La barba servia de distracció visual, però gairebé a l'acte es veia que no era res més que un camuflatge, perquè resseguia la mandíbula i la columna del coll, com si no sabés on parar. Des d'allà dalt, gairebé feia la impressió que baixava pel coll i s'estenia a banda i banda; aquest efecte, a més, l'exagerava el fet que, pels costats, la barba era més blanca.

Tenia les orelles sorprenentment delicades, gairebé femenines. Unes arracades no hi haurien quedat gens malament, si no hagués estat per la barba. Sota l'orella esquerra, just on acabava la barba i formant un angle de trenta graus, hi havia una cicatriu rosada. Feia uns tres centímetres de llarg i era ampla com un llapis; la pell era dura, com si la persona que l'havia cosit ho hagués fet amb preses o sense gaires miraments, perquè, al capdavant, el pacient era un home i als homes no els preocupen, les cicatrius.

A la sala hi feia fred i l'únic soroll que s'hi sentia era el brunzit de l'aire condicionat. El pit voluminós de l'home no pujava i baixava, ni tremolava per la incomoditat de la baixa temperatura. Estava estirat, nu sota el llençol, amb els ulls tancats. No s'esperava, perquè era més enllà de qualsevol espera, igual que era més enllà de fer tard o ser

puntual. Hi ha qui podria tenir la temptació de dir que l'home simplement era. Encara que això tampoc no seria cert, perquè ja havia deixat de ser.

Hi havia dues figures més igualment tapades, a la sala, però quedaven més a prop de les parets: l'home de la barba era al centre. Si un home que sempre diu mentides diu mentider a algú, està dient la veritat? Si en una sala no hi ha ningú viu, la sala és buida?

Un home alt i prim vestit amb una bata blanca de laboratori, va obrir una porta a l'altre extrem de la sala i la va aguantar oberta. Es va quedar allà fins que un altre home va passar davant seu i va entrar a l'estança. El primer home va deixar anar la porta, que es va tancar lentament amb un clic molt suau, gairebé líquid, que va ressonar amb força a la sala freda.

—És allà, Guido —va dir el dottor Rizzardi, que seguia Guido Brunetti, commissario di polizia de la ciutat de Venècia. Brunetti es va aturar, igual que l'excursionista, i va mirar la cresta coberta de blanc de l'home. Rizzardi li va passar al davant i va anar fins a la taula d'autòpsies damunt la qual jeia l'home.

—L'han apunyalat tres vegades a la part baixa de l'esquena amb una fulla molt fina. Menys de dos centímetres d'amplada, diria, i qui sigui que ho ha fet, o en sabia molt o ha tingut molta sort. Té dos morats petits a la part anterior del braç esquerre —va dir Rizzardi, que es va aturar al costat del cos—. I té els pulmons plens d'aigua —va afegir—. O sigui que quan va caure a l'aigua estava viu. Però l'assassí li va tocar una vena important: no se n'hauria pogut sortir de cap manera. Es va dessagnar en cosa de minuts. —Aleshores, amb un to greu, Rizzardi va afegir:— Abans que tingués temps d'ofegar-se. —I sense deixar temps a

Brunetti per demanar res, el patòleg va afegir:— Ha passat aquesta nit; una mica després de mitjanit, diria. Com que ha estat a l'aigua, no ho puc concretar més.

Brunetti s'havia quedat una mica apartat de la taula i feia saltar la mirada una vegada i una altra de l'home mort al patòleg.

—Què li ha passat, a la cara? —va demanar Brunetti, conscient que li costaria de reconèixer l'home si el veiés en una fotografia; i tant, fins i tot el fet de mirar una fotografia d'aquella cara trencada i inflada, li costaria.

—Suposo que va caure de cara quan el van apunyalat. Probablement no va reaccionar a posar les mans per esmortir la caiguda.

—Li podries fer una fotografia? —va demanar Brunetti, que volia saber si Rizzardi seria capaç de dissimular una mica els danys.

—Vols demanar a la gent que se la miri? —No era la resposta que volia Brunetti, però era una resposta. Aleshores, al cap d'un instant, el patòleg va dir:— Faré el que podré.

Brunetti va demanar:

—Què més?

—Diria que era un tipus d'uns quaranta de repicats, prou bona salut i que no treballava amb les mans, però no te'n puc dir gaire cosa més.

—Per què té aquesta figura tan estranya? —va demanar Brunetti en apropar-se a la taula.

—Ho dius pel pit? —va concretar Rizzardi.

—I pel coll —va afegir Brunetti amb els ulls clavats en aquella amplada.

—És una malaltia que es diu deformitat de Madelung —va dir Rizzardi—. N'he llegit alguna cosa, i ho recordo

de la facultat de medicina, però no ho havia vist mai. Només en fotografies.

—Què la provoca? —va preguntar Brunetti alhora que s'acabava d'apropar a l'home mort.

Rizzardi va arronsar les espatlles.

—Vés a saber. —Com si ell mateix acabés de sentir un metge dient una cosa com aquella, es va afanyar a aclarir:— Se sol relacionar amb l'alcoholisme, de vegades amb l'ús de drogues, tot i que aquí no és el cas. Aquest home no bevia, gens ni mica, i no veig res que indiqui que prenia drogues. —Va fer una pausa i va afegir:— La majoria dels alcohòlics no estan afectats per aquesta malaltia, gràcies a Déu, però la major part dels homes que la pateixen (i gairebé sempre són homes) són alcohòlics. No se sap per què passa.

Rizzardi es va apropar més al cos i va assenyalar el coll, especialment gruixut a la part del clatell, on Brunetti va observar que hi havia un petit bony. Rizzardi va seguir la seva explicació abans que Brunetti tingués temps de demanar res:

—És greix —va dir amb referència al bony—. I aquí també. —Va assenyalar el que semblaven uns pits tapats pel llençol blanc, situats allà on n'hi hauria hagut si el cos hagués estat el d'una dona.— Es comença a acumular als trenta o quaranta anys i normalment es concentra a la part superior del cos.

—Vols dir que simplement et creixen? —va demanar Brunetti, que s'intentava imaginar com podia ser.

—Sí. De vegades a la part de dalt de les cames, també. Però en aquest cas només en presenta al coll i al pit. —Va fer una parada reflexiva i, aleshores, va afegir:— Els deixa com barrils, pobrots.

—És gaire habitual? —va preguntar Brunetti.

—No, gens. Em sembla que només se n'han documentat uns quants centenars. —Es va arronsar d'espatlles.— No en sabem gran cosa, no.

—Res més?

—El van arrossegar per una superfície dura —va informar el patòleg, que va acompanyar Brunetti fins al capdava-
vall de la taula i va aixecar els llençols. Va ensenyar-li els talons pelats del cadàver—. A la part baixa de l'esquena també n'hi ha proves.

—De què?

—Algú el va agafar per sota de les aixelles i el va arrossegar per terra, diria. A la ferida no hi ha sorra —va dir—. Això em fa pensar que havia de ser un terra de pedra. —Per deixar les coses clares, Rizzardi va afegir:— Només duia una sabata, un mocassí. Suposo que l'altra li va caure amb el fregament.

Brunetti va retrocedir fins on l'home tenia el cap i li va observar la cara barbuda.

—Té els ulls clars? —va preguntar.

Rizzardi se'l va mirar manifestament sorprès.

—Blaus. Com ho has sabut?

—No ho sabia —va contestar Brunetti.

—I per què ho has demanat, doncs?

—Em fa la impressió que l'he vist en algun lloc —va contestar Brunetti. Es va fixar bé en l'home, la cara, la barba, aquella columna tan ampla que tenia per coll. Però la memòria no li arribava més enllà del color dels ulls.

—Si l'haguessis vist, probablement te'n recordaries, no?

El cos de l'home responia per si sol la pregunta de Rizzardi.

Brunetti va assentir amb el cap.

—Sí, però si miro d'imaginar-me'l, no me'n surto.

La impossibilitat de recordar una cosa tan excepcional de l'aspecte físic d'aquell home molestava Brunetti més del que era capaç d'admetre. L'havia vist en una fotografia, potser d'arxiu, o potser en alguna cosa que havia llegit? Feia uns quants anys havia fullejat un llibre infame de Lombroso: era possible que aquell home li recordés, tot i no voler-ho, un d'aquells portadors de «criminalitat hereditària»?

Però les edicions de Lombroso eren en blanc i negre; ho hauria pogut distingir, que tenia els ulls clars? Brunetti va buscar l'escena que devia haver enregistrat i va dirigir la mirada a l'altre cantó de la sala per veure si li venia res al cap. Així i tot, no va trobar cap imatge clara d'un home amb els ulls blaus, ni aquella ni cap altra.

Ben al contrari, gairebé el sufocava la imatge no invocada de la seva mare, que, desplomada a la cadira, el mirava fixament amb uns ulls que ja no el reconeixien.

—Guido? —va sentir que deia algú. En girar-se es va trobar la cara coneguda de Rizzardi—. Estàs bé?

Brunetti es va esforçar a somriure.

—Sí. Estava intentant recordar on el podia haver vist, res més.

—Deixa-ho córrer una estona i potser et vindrà —va suggerir Rizzardi—. A mi em passa sempre. Si no recordo com es diu algú, començo a recitar l'alfabet, A, B, C, i moltes vegades, quan arribo a la seva inicial, em ve el nom.

—És l'edat? —va demanar Brunetti amb una manca d'interès estudiada.

—Espero que sigui això, t'ho ben asseguro —va contestar Rizzardi com aquell qui res—. Quan estudiava medicina tenia una memòria increïble: sense memòria és impossible acabar la carrera, tants ossos, nervis, músculs...

—I malalties —va ajudar Brunetti.

—Exacte, i malalties. Però el simple fet de recordar què tenim aquí —va fer el patòleg tocant-se el cos amb les mans— és un gran èxit. —Aleshores, pensant-hi millor:— Ara que, el que tenim a dins, això és un miracle.

—Un miracle? —va demanar Brunetti.

—Per dir-ho d'alguna manera —va fer Rizzardi—. Una meravella. —Rizzardi va mirar el seu amic i hi devia veure alguna cosa que li va agradar, o se'n va fiar, i va seguir:— Si et pares a pensar en les coses més ordinàries que fem: agafar un got, cordar-nos les sabates, xiular... tot plegat són com petits miracles.

—Així doncs, per què fas el que fas? —Brunetti es va sorprendre a si mateix amb la pregunta.

—Què? —va fer Rizzardi—. No t'he entès.

—Treballar amb gent un cop ja se'ls han acabat els miracles —va dir Brunetti, que no va trobar una millor manera de definir-ho.

Abans Rizzardi no va respondre, es va fer una pausa llarga. Finalment va dir:

—No m'ho havia mirat mai d'aquesta manera. —Es va mirar les mans, les va girar i es va examinar els palmells un moment.— Potser perquè el que faig em deixa veure més clarament com funcionen les coses que fan possible aquests miracles. —Com si de sobte se sentís avergonyit, Rizzardi va agafar-se les mans i va dir:— Els homes que l'han portat han dit que no hi havia documents, ni identificació. Res.

—I roba?

Rizzardi va arronsar-se d'espatlles.

—Aquí els porten despullats. Els teus homes s'ho deuen haver endut tot al laboratori.

Brunetti va emetre un soroll per expressar que també ho creia o que ho entenia, o potser d'agraïment.

—Hi aniré a treure el cap. L'informe que he llegit deia que l'han trobat cap a les sis.

Rizzardi va sacsejar el cap.

—D'això, no en sé res, només que avui aquest ha estat el primer.

Sorpès, perquè, fet i fet, era Venècia, Brunetti va demanar:

—Quants més n'hi ha?

Rizzardi va moure el cap en direcció a les dues figures totalment tapades que hi havia a l'altre extrem de la sala.

—Aquests vells d'allà.

—Gaire vells?

—El fill diu que el seu pare en tenia noranta-tres i la seva mare noranta.

—Què ha passat? —va voler saber Brunetti. Aquell matí havia llegit els diaris, però no s'hi feia cap esment d'aquelles morts.

—Un d'ells ahir al vespre va fer cafè. La cafetera era a la pica. La flama s'havia apagat, però havien deixat el gas obert —va afegir Rizzardi—. Era una cuina vella d'aquelles que s'encenen amb llumins.

Tot seguit, abans que Brunetti digués res, el doctor va continuar:

—El veí de dalt ha sentit pudor de gas i ha trucat als bombers. Quan hi han entrat han trobat el pis ple de gas i tots dos morts al llit. Tenien la tassa i el plat al costat.

Davant del silenci de Brunetti, Rizzardi va afegir:

—Encara han estat prou de sort que no ha volat l'edifici.

—És un lloc ben estrany per prendre's un cafè —va comentar Brunetti.

Rizzardi va mirar el seu amic amb curiositat.

—Ella tenia Alzheimer i ell no tenia prou diners per dur-la enlloc. —I va afegir:— El fill té tres criatures i viu en un pis de dues habitacions a Mogliano.

Brunetti no va dir res.

—El fill m'ha explicat —va seguir Rizzardi— que el seu pare diu que ja no es podia fer càrrec d'ella, almenys de la manera que volia fer-ho.

—Diu?

—Ha deixat una nota. Hi diu que no vol que la gent es pensi que estava perdent la memòria i s'havia descuidat el gas obert. —Rizzardi es va apartar del cadàver i va començar a caminar cap a la porta.— Cobrava una pensió de cinc-cents dotze euros i ella una de cinc-cents vuit. —Aleshores, com si estigués parlant la mateixa fatalitat, va afegir:— I pagaven un lloguer de set-cents cinquanta cada mes.

—Vaja —va fer Brunetti.

Rizzardi va obrir la porta i van sortir al passadís de l'hospital.